
Pregled razmer v turizmu kot osnove sodelovanja med mesti

Author(s): Branka BERCE-BRATKO

Source: *Urbani Izziv*, No. 26/27, MALA MESTA (1994), pp. 86-88

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180234>

Accessed: 21-02-2025 19:44 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Branka BERCE-BRATKO

Pregled razmer v turizmu kot osnove sodelovanja med mesti

V poročilu predstavljamo dve mednarodni konferenci o turizmu. Na prvi konferenci, ki se je imenovala *Tourism, the state of the art*, so poskušali analizirati turistično dejavnost. Organizirala jo je škotska univerza Strathclyde med 10. in 14. julijem 1994.

Konferenco so organizirali v počastitev 50-letnice hotelirske šole, ki deluje v okviru univerze Strathclyde, kar pa je bilo povezano s praznovanjem 25-letnice Turistične zveze na Škotskem.

Uvodni govor na konferenci je imel škotski minister za gospodarske dejavnosti. Predstavil je statistične podatke o škotskem turizmu in strateški načrt za razvoj turizma na Škotskem v 90. letih, kjer so poudarili zlasti izobraževanje, raziskovanje ter oblikovanje partnerstev, še posebej pa so opozorili na pomen varovanja okolja. Škotsko turistično združenje pa je posredovalo 25-letne izkušnje pri organiziranju turizma na Škotskem in strategijo razvoja v turizmu v naslednjem desetletju, ki ga bodo tudi v bodoče organizirali na regionalni osnovi in po različnih zvrsteh ter tipih gostov. Kot tretji so bili v uvodu povabljeni predstavniki škotske agencija za razvoj, ki so prav tako poročali o dosedanjih rezultatih v zvezi z odpiranjem delovnih mest v turizmu in podpori zasebnega sektorja pri širjenju turističnih zmogljivosti in raziskovanju ter programih izobraževanja v turizmu glede na načrt za 90. leta. Kot četrta je v uvodu sodelovala hotelirska skupina FORTE, ki je finančne kazalce, organizacijsko shemo in razvojno strategijo, predstavila kot sestavni

del nacionalne strategije v turizmu. Kot zadnji so v uvodu nastopili predstavniki letalske družbe: British Airways (BA), ki so poročali o prizadevanjih za ekologijo v okviru flote in delovanja te letalske družbe, in sicer informiranja potnikov na destinacijah. Posebej so poudarili oblike turizma v afriških, azijskih in južnoameriških državah še zlasti pa so obravnavali problematiko v ekologiji in etno-ekologiji, in sicer tako, da so naglasili upoštevanje in spoštovanje naravne in kulturne dediščine ter skrb za zdravje in varnost potnikov BA.

Prof. C. L. Jenkins in A. Seaton sta predstavila Šolo za hotelirstvo, ki deluje v okviru univerze Strathclyde. Šola praznuje 50-letno obletnico svojega delovanja, zato so ob tem jubileju tudi organizirali mednarodno konferenco o turizmu.

Prof. Jenkins in Seaton sta v svojih govorih poročala o dosedanjem delu šole, poleg tega pa spregovorila o njeni bodoči usmeritvi, saj ima velik mednarodni ugled.

Na konferenci je delovalo 7 sekcij, udeležilo pa se je 246 strokovnjakov, zelo veliko jih je prišlo iz ZDA, Avstralije in Kanade. Iz nekdanje Vzhodne Evrope sta na konferenci sodelovala dva predstavnika iz Poljske, en predstavnik iz Češke, prof. Vukonić iz Hrvaške, iz Slovenije pa le avtorica tega prispevka.

Referati konference so objavljeni v knjigi z naslovom *Tourism the State of the Art*, ki jo je novembra 1994 izdala založba Wiley, uredili pa so jo: A. V. Seaton, C. L. Jenkins in R. C. Wood.

Povzetek razprav na konferenci glede na sekcije

Turizem in razvoj

V tej sekciji je bila predstavljena paradigma trajnostnega razvoja in turizma kot ekološko "čiste industrije". Posebej pomembno je bilo predavanje o razmerju med regionalnim planom in potrebami po načrtovanju v turizmu ter metodah ocenjevanja

projektov pri razvoju turizma ter o sistemski analizi razmerij med razvojem turizma in trajnostnim razvojem. V tej sekciji je bilo 15 referatov, ki so se dotikali tem od primerne dopustnosti razvoja turizma do konkretnih primerov na posameznih območjih.

Turizem kot industrijska panoga

Turizem se je kot množični pojav razvil v 50. letih, tako da je danes v svetovnem merilu največja industrija sočasno pa tudi največji delodajalec (turizem, za katerega lahko trdimo, da je več-sektorska industrija). Posamezne sektorje vedno bolj obvladujejo "pravila", ki jih narekuje porabnik, čedalje bolj pa tudi lokalne skupnosti oziroma skupnosti prebivalcev, in sicer na tistih območjih, kjer poteka te dejavnost. Referenti so razpravljali o različnih temah od igralništva do muzejev, konferenčnih središč do problematike turističnih prevoznikov in agencij ter gostinstva in hotelirstva. Pristopi k tematikam so bili izvirni in tudi neposredno uporabni v praksi. Prednost te sekcije je bila ravno tako v imenovanih dveh aspektih, ki so jih ponazorili s 14 referati.

Turizem in marketing ter raziskave v turizmu

Presenetljivo je, da se je turizem sorazmerno pozno tržno orientiral. Turistični marketing je imel namreč vedno komparativno prednost, ker je razpolagal s podatki o klientih, ki so bili – v primerjavi z drugimi panogami – osebni. Referati so zajemali različna področja, od pregleda raziskav v turizmu glede na posamezne vrste do tipičnih segmentov marketinga, od novih pogledov na "sezonskost" turizma, do konkurenčnosti med hoteli. V tej sekciji je bilo 13 referatov, posebno pozornost pa so namenili raziskavam v marketingu.

Turizem, javni sektor in Škotska

Turizem se pretežno odvija v privatnem sektorju, vendar pa politika in strategija razvoja ter upravno-pravni del pripadajo javnemu sektorju. Ta trditev velja tako za razvite kot tudi za države v razvoju. Osnovni razlog

za kompleksnost problematike je močna medsebojna povezanost turistične industrije in okolja, saj turizem močno vpliva na fizično, socialno in kulturno okolje. V tej sekciji so v 9 referatih prikazali razvoj in bodočo strategijo turizma. Referati so vključevali promocijo, propagando in potrebo po izobraževanju ter oblikovanju identitete ponudbe za vsako regijo posebej. Izrecno pa so to poudarili v zvezi s turističnim razvojem na Škotskem.

Turizem in zaposleni v turizmu

V tej sekciji so primerjalno prikazali razmere v turizmu; znogljivosti, ponudbo, organizacijo prodaje ter promocijo. V zvezi s tem so analizirali profile razpoložljivih strokovnjakov, razpravljali o bodočem izobraževanju in usmerjanju, s katerimi naj bi dosegali večjo kvaliteto turističnih storitev, predvsem pa naj bi turizem postal v ekološkem smislu dejavnost, ki ne bo škodovala človeku in okolju, čeprav se je že razvila v "industrijo". To problematiko so prikazali v 9 prispevkih.

Turizem in okolje

Zelo zanimiv prispevek v zvezi s to problematiko je imel naslov: Ekoturizem, trajnostni turizem in okolje – simbiotično in kaotično razmerje, kjer je bilo v filozofskem smislu obdelano razmerje med okoljem in konceptom trajnostnega razvoja, ki je v nasprotju z industrijo turizma. V več referatih so obravnavali tudi temo kako spremljati razmere v turizmu in oblikovanje politike trajnostnega razvoja. V tej sekciji je bilo 17 referatov, med njimi tudi Ekoturizem: primer Notranjski park v Sloveniji.

Turizem in družba

V tej sekciji so obravnavali predvsem možnosti za razvoj turizma, ki je lahko del ali pa glavno gonilo razvoja na nekem območju. Prebrali so 15 referatov, ki so obravnavali predvsem vpliv turizma na prebivalce in tudi ocene vplivov potovanj in vpliv turizma na turiste-porabnike. Konferenca je potekala v Glasgowu,

ki velja za škotsko industrijsko prestolnico. Veliko pristanišče in industrijsko središče Glasgow se je prestrukturiralo v 90. letih. Pomembna je postala predvsem računalniška industrija, trgovina, pomemben pa je postal tudi razvoj kvartarnega sektorja. Udeleženci konference smo si lahko ogledali mesto Glasgow, ki je bilo v letu 1991 evropska prestolnica kulture, in je v zvezi s tem med škotskimi mesti pridobilo poseben status. Omeniti moramo tudi, da ima to mesto v urbanističnem smislu najbolj ohranjeno "viktorijansko arhitekturo". V mestu so dosegli posebno priznanje z obnovo stavbnega fonda iz rdečega peščenca, saj so prenovili cele predele mesta, tako smo to mesto lahko ocenili tudi z vidika turističnega mesta. Srečanje je bilo zelo zanimivo, saj smo imeli možnost vzpostaviti osebne stike, o omenjenih temah pa smo lahko razpravljali tudi po končanih razpravah na konferenci.

Druga mednarodna konferenca o kateri poročam v tem članku je imela naslov *Turizem za mesta – srečanje mest Srednje Evrope*, potekala pa je v Ljubljani od 13. do 14. oktobra 1994. Konferenco sta organizirala Mestni sekretariat za turizem Ljubljana (MSTL) in Nacionalno turistično združenje Slovenije (NTZ). Konferenca je bila zamišljena kot tradicionalno srečanje mest iz Srednje Evrope, potekala pa naj bi vsako leto v Ljubljani. Uvodni nagovor so imeli predsednik NTZ ter mestni župan, predsednik državnega zbora in minister za gospodarske dejavnosti, kamor turizem kot gospodarska dejavnost tudi sodi. Minister je poudaril, da za novonastalo državo Slovenijo predvidevamo, da bo turizem njena poglavitna gospodarska dejavnost oziroma "industrija". Konferenca je trajala dva dneva, na njej pa so obravnavali naslednje tematske sklope:

Panelna diskusija (uvodna razprava)

Začela se je z vrsto uvodnih referatov, ki so opredelili predmet konference. V tem sklopu so, poleg uglednih uvodnih referentov, sodelovali tudi organizatorji turistične

ponudbe, ki so še posebej poudarili pomen marketinga v turizmu. V prvem, bolj teoretičnem, delu je najprej nastopil C. Kaspar, in sicer s temo Turizem, njegove smeri in vloga mest v turističnih tokovih, kjer je opredelil osnovne paradigme v turizmu, zlasti v razmerju do mest. Drugi uvodni referat je podal L. van den Berg, in sicer v zvezi s temo Mestni turizem na prehodu v 21. stoletje. Naslednji, uvodni referent je bil L. Gaido, ki je obravnaval temo "Pull-push" mehanizmi turistične industrije, kot zadnji pa je v uvodu nastopil T. Mihalič, ki je podal referat s temo Ljubljana – turistično mesto. V uvodnem delu konference pa se je pojavila posebna uvodna tema, in sicer Mesta in kulturni turizem – potenciali in problemi, ki jo je predstavil P. Costa. Nato je R. Pace-Bogdanic predstavila problematiko turistične agencije, in sicer z vidika ameriškega turista, v prispevku z naslovom Turistični produkt srednjeevropskih držav z zornega kota ameriškega tour-operatorja. Kot zadnji v tem delu konference je H. Kraus kot zgled dobrega turističnega marketinga predstavil turistični marketing na Dunaju.

Turistična ponudba mest

Drugi dan so na konferenci v dopoldanskem delu posamezni referenti predstavljali turistično ponudbo in posameznih srednjeevropskih mestih. V tej sekciji je bilo sedem referentov, teme pa so se gibale od kulturnega in izletniškega turizma do posameznih primerov, kot so Praga, Krakow in Bratislava. B. Kovač je še posebej dobro predstavil temo o kulturi kot dejavniku turističnega razvoja v starih mestnih jedrih. To temo je imenitno razvil, ponazoril pa jo je s primerom Ljubljane. Potem je sledila še tema o pomenu gastronomije v turizmu ter o vplivu velikih mednarodnih prireditev na mesta – konkretno so predstavili pomen razstave EXPO 96 v Budimpešti.

Organizacija in spodbujanje turizma v mestih

V okviru te teme je na dopoldanskem delu konference nastopilo šest referentov, ki so obravnavali teme, kot

so organizacija turizma, model strukture turistične organizacije – ponazorili so ga s konkretnimi primeri, npr. Hrvaške. V sistemu organizacije imajo posebno vlogo družabništva – partnerstva, in tako smo v zvezi s to problematiko slišali referat z naslovom Občinski in državni turistični uradi – partnerji ali zaviralci v turizmu?, problematiko je referent ponazoril s primerom mesta Freiburg.

V naslednjih temah so referenti obravnavali promocijo in njeno harmonizacijo na ravni mesta, nato pa je bil predstavljena tema o pomembnem vplivu turizma na urbani razvoj. V. B. Mušič je predstavil prispevek z naslovom Vloga turizma v politiki razvoja mest, kjer je opozoril na koristi in pasti turističnega razvoja, in sicer v povezavi s prostorsko in gospodarsko-socialno politiko pri razvoju mest.

Načrtovanje turizma v mestih

V popoldanski sekciji, kjer je prav tako nastopilo šest referentov, so razpravljali o temi marketinga in načrtovanja v turizmu. Tematiko so ponazorili s posameznimi primeri: Ptuj, Zagreb, Budimpešta. Naslednje teme so bile še: Profesionalnost hotelirstva in kvalitetno gospodarjenje, turistični produkt mest z vidika potovalne agencije in kot sklepno predavanje Kulturna dediščina in turizem.

Povzetek konference.

Sklepno besedo so imeli prof. Kaspar, prof. J. Planina in predsednik NTZ mag. J. Sirše. Povzamemo lahko, da je turizem sicer "industrija" 21. stoletja, vendar v pozitivnem smislu, ker to gospodarsko dejavnost skušamo organizirati tako, da ne bo škodljiva za okolje (okolje je v tem okviru pojmovano v najširšem smislu). Posebno pozornost je treba nameniti identiteti mest, komparativnim prednostim in komparativnim ponudbam mest. Pomembna je zlasti kultura mest, skupaj s kulturo prebivalcev, ki so pomemben dejavnik pri kvalitetni turistični ponudbi v mestih. Veliko prizadevanj bo zahteval marketing in promocija v turiz-

mu, kajti le tako bo Slovenija dosegla zastavljene cilje, ki narekujejo, da postane turizem gospodarsko in finančno gonilo v razvoju gospodarstva. Poleg tega pa je turizem tudi del kulture, lahko celo trdimo, da tudi že postaja pomemben del gospodarske identitete naše države.

Dr. Branka Berce Bratko, dipl. etn.

Ivan STANIČ

Trajnostno načrtovanje mest in drugih naselij v Sloveniji

Sodobna planerska praksa se v času uveljavljanja novih paradigem v razvoju čedalje pogosteje srečuje s posledicami preteklosti v gospodarskem in družbenem smislu. V tem prispevku bom predstavil tri problemske konference, ki jih je združevala osnovna misel, to je uveljavljanje trajnostnega razvoja pri planiranju in urejanju prostora oziroma lokalni operacionalizaciji paradigem, ki so bile sprejete na globalni ravni.

Na prvi je bila obravnavana problematika uveljavljanja trajnostnega razvoja pri načrtovanju in urejanju podeželja, na drugi urbanistične in arhitekturne prenove majhnega naselja na slovenskem obrobju, na tretji pa splošnih načel trajnostnega razvoja urbanih naselij.

♦ ♦ ♦

Mednarodna delavnica
Človek – upravljanje –
obstoje razvoju, Pišece,
Železna Kapla
(Atomske Toplice, 25. – 30. 6. 1994)

Koordinatorica posveta prof. dr. Ana Barbič je v svojih razmišljanjih o prihodnosti razvoja podeželskih območij za izhodišče vseh teoretičnih

razlag predpostavila takšen razvoj podeželskih območij, ki temelji na ohranjanju virov in dolgoročno zagotavlja človekov obstoj, ali kot je bilo zapisano v vabilu:

"Paradigma obstojnega razvoja ni nova. Upoštevale so jo že prvotne človeške družbe, ki so delovale na usklajenosti med človekom (zadovoljevanje njegovih potreb) in naravo (ohranjanje njenih proizvodnih potencialov). Ljudje so torej že od nekdaj znali ohranjati sebe, medsebojne odnose, svojo skupnost in svoje naravno okolje. V obdobju industrijskega razvoja pa je postajalo ravnotežje med človekom in naravo vse manj pomembno in postopoma tudi izpuščeno iz razvojnega načrtovanja. Koncept obstojnosti se je do neke mere ohranil le v kmetijski proizvodnji, pa tudi tam se je njegov pomen zaradi agresivnosti industrijskih proizvodov vse bolj zmanjševal.

Dramatična ogroženost virov kot posledica nekontroliranega industrijskega razvoja na eni strani in naglo večanje znanj, ki opozarjajo na nevarne posledice takšnega razvoja na drugi, sta prispevala k oblikovanju/oživitvi koncepta obstojnega razvoja kot filozofski paradigmi človeštva ob koncu 20. stoletja. Potreba po varovanju virov postopoma prodira v vse človekove dejavnosti in postaja eden njihovih bistvenih določevalcev, odnos do okolja in njegovo učinkovito varovanje pa pomemben kriterij razvitosti/sodobnosti konkretne družbe.

Ker je obstojen razvoj v največji meri odvisen od upravljanja z viri, ki ga določajo in izvajajo prebivalci konkretnega podeželskega območja, je delavnica usmerjena predvsem na človeške vidike obstojnosti".

Delavnica je obsegala teoretski in praktični del. V teoretskem delu so posamezni udeleženci predstavili aktualne teme o katerih so kasneje tudi razpravljali, predvsem s ciljem, da bi opredelili temelje v strategiji obstojnega razvoja in njihovega uresničevanja s pomočjo ustreznih oblik lokalnega upravljanja. V praktičnem delu pa so se udeleženci podrobneje spoznali z obravnavanimi podeželskima območjema, neposredno na terenu ali z razgovori z